

L e n k a D z a d í k o v á

Csukás István munkái szlovák színpadokon

Csukás István neve a *Pom Pom* meséinek köszönhetően Szlovákiában is ismert. 1986-ban jelent meg ez a könyve szlovák nyelven Mária Števková fordításában. A következő kiadásra csak 2018-ban került sor, és tartalmazott új, addig fordításban meg nem jelentetett meséket Gertraud M. Toth fordításában. Dargay Attila sikeres animációs sorozatát Szlovákiában is sugározták. A szlovákiai színházak színpadára azonban csak a 20. század 90-es éveiben kerültek Csukás István művei.

Először az Ágacskát mutatta be két magyar nemzetiségi színház. A kassai Thália Színház 1991-ben, a komáromi Jókai Színház 1996-ban. A Jókai Színház 2009-ben mutatta be a Süsü, a sárkányt. Mindegyik előadás esetében zenés mesejátékról volt szó. Csukás legismertebb alakja, Pom-Pom Peter Palíknak köszönhetően került a szlovák színpadokra. Palík többször visszatért azokhoz témákhoz, amelyekkel

már dolgozott. Több történetet újra és újra feldolgozott különböző területen, amelyeken tevékenykedett – színpadon, bábszínházban, rádióban, amatőr bábcsoportokkal. Erre talán a *Pom Pom meséi* a legjobb példa. 2007-ben mutatta be először mint esti mesesorozatot a Szlovák Rádióban, majd egy évtizeden belül létrehozott négy különböző színházi előadást – ezek a dramatizálásban, a szereplők számában, az alkotói csapat összetételében (díszlettervező, zenész) és kifejező eszközeikben különböztek egymástól.

2009-ben a Pom Pom rendezése része volt Palík igényes évadának a zsolnai bábszínházban. Négy történetet állított színpadra és mindegyik P betűvel kezdődött. Éppúgy, ahogyan az ő neve. Ezért nevezte el ezt az évadot 5P-nek. Csukás könyveiből a Szegény Gombóc Artúrt és A Radírpókot választotta. Pom Pomot a Festéktüsszentő Hapci Benőből

megkettőzött fiú és lány figura jeleníti meg. Együtt ők Pom Pom, de ezzel egyidőben ki lépnek a figurából és bemutatják a többieket. Önálló alak az iskoláslány Picur. Zsolnai rendezésében tehát két bábszínésznő és egy bábszínész szerepelt. A tervező Kis Kósa Annamária volt. Vele együtt rendezett meséket 2012-ben Miskolcon a Csodamalom Bábszínházban. Ott az iskoláslány élőszereplő volt, a többi alakot pedig paraván mögül vezetett bábok jelenítették meg. Az előadás dramaturgja Száz Pál volt.

2016-ban Palik az „A” és a privígyei Shanti amatőr színházakban rendezett szöveggönyveket. Az iskoláslány Picuron kívül három Pom Pom szerepelt – a színészek egyben az egyes jelenetek animátorai és mozgatói is voltak. Tehát ismét a színészek és az általuk megjelentetett alakok különböző leosztását alkalmazta.

2019-ben Pom Pom meséinek bemutatója a zólyomi Jozef Gregor Tajovsky színházban volt. Ezúttal hat színészre és színésznőre alkalmazta, akik iskolába igyekvő gyerekeket jelenítettek meg, majd átalakultak a mese szereplőivé. Ez a Palik-dramatizálás Gombóc Artúr és Radírpók meséit tartalmazta,

a történeteket pedig Órarugó Gerincű Felpattanó alakja kötötte össze, aki kiugrott a város terén lévő óratoronyból, s ezért a városban most furcsán telik az idő. Gombóc Artúrt azért keresik, hogyha mint a világ legnehezebb madara ráülne a rúgóra, akkor az már nem ugrálna ide-oda és újra normálisan telne az idő. Gombóc Artúrt minden színpadra állításkor másképp ábrázolták, de technikai szempontból közvetlenül irányított báb – marionettet – használtak. Még Martina Fintorová, a zólyomi színház díszlettervezője sem ment szembe a könyvből és az animációs filmsorozattól közismert konvencionális ábrázolással. A bábfigura megtartotta a tőle elválaszthatatlan nagy hasát és feltűnő csőrét. Magassága körülbelül egy felnőtt ember fele, és a színész úgy vezeti, hogy a lába a saját lábához van rögzítve, a kezével pedig a csőrét mozgatja.

Pom Pom, Gombóc Artúr és Picur történetei mindig aktuálisak Szlovákiában is, inspiratívak és fejlesztik a kis olvasók és nézők fantáziáját. A 2018-as új könyvkiadásnak és a színpadi feldolgozásoknak köszönhetően nemcsak az a harmincas korosztály élvezheti újra, akik ezen nőttek fel, hanem az ő gyermekeik is.

Fordította: Pukkai Judit

A fotók a Bábkové divadlo Žilina és a zólyomi Jozef Gregor Tajovsky Színház előadásain készültek.

Fotó: Milo Fabian, René Miko